

ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В УЖГОРОДСЬКОМУ ЛІЦЕЇ №12 УЖГОРОДСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в Ужгородському ліцеї №12 Ужгородської міської ради Закарпатської області (далі — ліцей).

1.2. Терміни, використані у цьому Порядку, вживаються у таких значеннях:

- булінг (цькування) — психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу ліцею, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій;
- кривдник — учасник колективу, який вчинив насильство, зокрема булінг (цькування), стосовно іншого учасника цього колективу;
- насильство — будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), що вчиняється всупереч волі, бажання, без згоди постраждалої особи, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, і порушує її права, свободи, законні інтереси та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;
- постраждала особа — учасник колективу, стосовно якого вчинено насильство;
- свідок — особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі будь-які обставини, що стосуються випадку насильства;
- учасники колективу — здобувачі освіти, працівники ліцею, інші особи, які в установленому законодавством порядку залучені до освітнього процесу.

1.3. Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про соціальні послуги», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

1.4. Положення цього Порядку поширюються на всіх учасників освітнього процесу ліцею.

1.5. Система запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у ліцеї визначається Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми, яке розробляється з урахуванням цього Порядку, а також:

- Типової програми унеможливлення насильства та жорстокому поводженню з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 року № 658;
- Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 року № 1513;
- Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 585;
- Порядку застосування заходів виховного впливу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 року № 1646.

Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми затверджується директором ліцею.

1.6. З метою забезпечення реагування на випадки насильства, зокрема булінгу (цькування), директор ліцею здійснює заходи, визначені пунктом 1.5 Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 року № 1513.

1.7. Проявами, що можуть свідчити про випадок насильства, зокрема, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- невірноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заклад освіти;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;

- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття;
- вимагання особистих речей, їжі, грошей;
- пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей;
- жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення інформації сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- фото-, відео- та аудіоматеріали образливого змісту, фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- поширення інформації з метою заподіяння шкоди.

1.8. Про наявність ознак насильства може свідчити умисне вчинення одного з таких діянь:

- позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх та інших послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, поширення фото-, відео- та аудіоматеріалів знущань, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка небажана форма вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток, фото-, відео- та аудіоматеріалів сексуального (інтимного) змісту;
- будь-які небажані фізичні дії, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;
- вчинення іншого умисного діяння насильницького характеру.

1.9. Ознаками булінгу (цькування) є систематичне (два і більше разів протягом 12 місяців) вчинення насильства стосовно дитини, яка є учасником колективу ліцею, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу.

1.10. У разі виявлення ознак насильства працівник ліцею зобов'язаний вчинити дії, визначені абзацами 1-4 частини третьої статті 10-1 Закону України «Про охорону дитинства».

II. Повідомлення про випадки насильства.

2.1. Особа, яка помітила прояви, які можуть свідчити про випадок насильства, чи виявила ознаки насильства стосовно учасника колективу, повинна повідомити про це (а постраждала особа може повідомити) директора ліцею шляхом подання заяви, скарги (далі — повідомлення).

У разі якщо у вчиненні насильства підозрюється директор ліцею, повідомлення подається засновнику (Ужгородській міській раді) або Управлінню освіти Ужгородської міської ради.

2.2. Повідомлення може бути подане в усній або письмовій формі, у тому числі анонімно.

Способи подання та отримання повідомлень у ліцеї (письмове повідомлення на ім'я директора, усна заява, телефонний зв'язок, електронний лист на офіційну пошту ліцею, спеціальна скринька для паперових повідомлень у приміщенні ліцею) визначаються Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми.

Про способи подання повідомлень про випадки насильства мають бути поінформовані усі працівники ліцею, здобувачі освіти, батьки неповнолітніх здобувачів освіти або їх законні представники.

2.3. Протягом однієї доби з дня надходження повідомлення про випадок можливого насильства директор ліцею зобов'язаний розглянути таке повідомлення.

2.4. У разі виявлення ознак насильства, визначених пунктом 1.8 цього Порядку, директор ліцею зобов'язаний:

1. невідкладно (у строк, що не перевищує трьох годин):

- повідомити про це батьків або інших законних представників дитини;
- письмово повідомити Ужгородське районне управління поліції ГУНП в Закарпатській області та Службу у справах дітей Ужгородської міської ради;
- за потреби викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;

2. не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення скликати засідання комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми (далі — комісія).

2.5. У разі не виявлення ознак насильства, визначених пунктом 1.8 цього Порядку, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства, після чого вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

2.6. Порядок формування і затвердження складу комісії, регламент її роботи, мета, завдання, принципи її діяльності, права і обов'язки членів комісії визначаються Порядком реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 року № 1513.

Факт вчинення булінгу (цькування) встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили, і не є метою чи завданням комісії.

III. Запобігання та протидія насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в Ужгородському ліцеї №12

3.1. Система запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в ліцеї створена директором відповідно до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 року № 658.

3.2. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в ліцеї є постійним системним процесом, спрямованим на:

- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання насильству, зокрема булінгу (цькування), та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- виявлення проявів і ознак насильства, зокрема булінгу (цькування), та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів протидії насильству, зокрема булінгу (цькування), та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

3.3. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в ліцеї ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між педагогічним колективом ліцею і батьками (законними представниками) дитини;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та статуту ліцею.

3.4. Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в ліцеї спрямована на:

- створення безпечного і здорового освітнього середовища в ліцеї;
- визначення стану, причин і передумов поширення в ліцеї насильства, зокрема булінгу (цькування);
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про насильство, зокрема булінг (цькування);
- формування в учасників колективу ненасильницьких моделей поведінки, культури діалогу та ненасильницької, безконфліктної комунікації;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного запобігання насильству, зокрема булінгу (цькуванню).